

114463

NKP/okkupasjonen

Den myte-^{Ap} omspunne^{8/2} Furubotn⁻⁹⁷

Av Leif Vetlesen, forfatter, Oslo

I debatten om NKPs holdning under okkupasjonens første fase – før Hitlers angrep på Sovjetunionen 21. juni 1941 – skriver Steinar Berge i sitt innlegg 17.6. at Peder Furubotn i denne tiden var den eneste i partiledelsen som tok avstand fra Moskvas samtidige analyse av krigen som en imperialistisk urettferdig krig, og som støttet en aktiv motstandslinje i Norge.

Det kan da kanskje være på tide å la Furubotn selv komme til orde i denne debatten. Kort tid før Furubotn fra nyttår 1942 overtok ledelsen av kommunistenes illegale apparat, gjorde han i et lengre brev til sentralkomiteén rede for sitt syn på situasjonen og partiets politikk. I brevet, datert 13. desember 1941, heter det bl.a.:

«Kjære kamerater. Som dere vil forstå, er det min faste overbevisning at vårt parti hadde til oppgave å stille spørsmålet om linjen for hele den mer aktive politikk, dvs. Norges krigspoli-

tikk mot Hitler-Tysklands krigspolitikk, på partiets dagsorden den 22. juni 1941.»

Og lenger nede i samme brev gjentar og understreker han at «historien stilte vårt parti denne oppgave 22. juni 1941». Historieprofessor Knut Einar Eriksen skriver da også i et innlegg i Dagbladet 10. nov. 1980 at det ikke har vært «mulig å finne én samtidig uttalelse fra Furubotn hvor han støtter Storbritannias og Nygaardsvold-regjeringens krig mot Tyskland».

Av Berges innlegg går det ellers frem at han oppfatter Furubotn som en innbitt motstander av Stalin. Her bør også Furubotn selv få et ord med i laget. I sin bok «Vi må våkne», som utkom i 1951, altså tre år etter at Furubotn var blitt ekskludert av NKP – ifølge Berge fordi Stalin «ga partiet ordre om det» – skriver han at det er Sovjetunionen som «i sin mektige og altomfattende fredspolitik legemliggjør det norske folks nasjonale interesser». Han føyer til at aldri i sin historie har det norske folk hatt en «så trofast og hengiven venn som Sovjetunionen, som det bolsjevikiske parti, som mennesket Stalin». I boken ledsages forøvrig enhver omtale av Stalin med superlativer som «vitenskapens store foregangsmann», verdensproletariatets store leder», «fredens store fanebærer», osv.

Forklaringen på sin egen eksklusjon fra den kommunistiske bevegelsen ga Furubotn i sin berømmelige provokatør-teori. Ifølge denne hadde han falt som offer for en systematisk og velregissert CIA-aksjon, ledet av agenter innenfor og utenfor NKP med sikte på å få satt de norske kommunistenes mest erfarne og sovjet-tro leder ut av spill i det strategisk viktige NATO-landet Norge.

Det skal ellers sies til Steinar Berges unnskyldning at det er få skikkelser fra okkupasjonstidens Norge som har vært så myteomspunnet som nettopp Peder Furubotn.

- **Skriv under fullt navn.**
- **Oppgi adresse.**
- **Skriv kortest mulig.**
- **Redaksjonen forbeholder seg rett til å forkorte.**
- **Manuskripter som er sendt til flere aviser, benyttes ikke.**

Aftenposten, boks 1178 Sentrum,
0107 Oslo
Telefax: 22 86 40 89
E-post: debatt@aftenposten.no

Tirsdag 8. juli 1997